

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9CoP/11/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4319201721
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 04. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Ingrid Radošická Vallová
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2020:4319201721.1

Uznesenie

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Ingrid Radošickej Vallovej a členiek senátu JUDr. Kataríny Marčekovej a Mgr. Andrey Szombathovej-Polákovej, v právnej veci navrhovateľa (muža, ktorého otcovstvo má byť určené): O. C., nar. XX. XX. XXXX, bytom S., toho času v Q. na výkon H. R., proti matke maloletého dieťaťa: R. N., nar. XX. XX. XXXX, bytom S., C. Y. XX, o návrhu navrhovateľa na určenie otcovstva k maloletému dieťaťu: W. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom ako matka, o odvolaní navrhovateľa proti uzneseniu Okresného súdu Levice zo dňa 24. februára 2020 č. k. 6Pc/11/2019-17 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie v celom rozsahu p
o t v r d z u j e .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým uznesením súd prvej inštancie zastavil konanie vedené na Okresnom súde Levice pod sp. zn. 6Pc/11/2019 a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. Svoje rozhodnutie odôvodnil § 2 ods. 1, 2, § 109 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), § 161 ods. 1, 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“), § 84, § 90, § 91 ods. 1 a 2, § 93 ods. 1 a 2, § 94 ods. 1, 2, § 96 ods. 1 Zákona o rodine. Súd prvej inštancie uviedol, že navrhovateľ sa návrhom doručeným mu dňa 03. 05. 2019 domáhal určenia otcovstva k maloletému dieťaťu W. (správne W.) T.. S matkou maloletého žil v spoločnej domácnosti a počas ich spolužitia ostala matka tehotná, pričom plánovali spoločnú budúcnosť. Z pripojeného súdneho spisu sp. zn. 10Po/15/2018 mal za preukázané, že dňa 24. 08. 2018 došlo na Okresnom súde Levice ústne do zápisnice k určeniu otcovstva k maloletému W. (správne W.) T., nar. XX. XX. XXXX súhlasným vyhlásením matky a domnelého otca O. T., nar. XX. XX. XXXX. Rodičia maloletého sa dohodli, že maloletý W. (správne W.) bude používať priezvisko otca T..

2. Súd prvej inštancie poznamenal, že prvá zákonná domnienka svedčí manželovi matky dieťaťa (§ 85 Zákona o rodine). Pokiaľ nebolo otcovstvo k dieťaťu určené manželovi matky, nastupujú v poradí za sebou ďalšie dve zákonné domnienky - súhlasné vyhlásenie rodičov dieťaťa (§ 90 Zákona o rodine) a rozhodnutie súdu (§ 94 Zákona o rodine). Hoci sú tieto dve domnienky zdanlivo rovnocenné, zákon uprednostňuje dobrovoľné určenie otcovstva na základe spoločného vyhlásenia matky a otca dieťaťa potvrdzujúceho skutočnosť, že sú rodičmi dieťaťa, teda ide o preferenciu druhej zákonnej domnienky pred autoritatívnym rozhodnutím súdu. Uvedené je zrejme jednak z umiestnenia tejto zákonnej domnienky priamo v Zákone o rodine, ako aj z výslovného znenia ustanovenia § 94 ods. 1 Zákona o rodine: “ak nedošlo k určeniu otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, môže dieťa, matka, alebo muž, ktorý tvrdí, že je otcom, navrhnúť, aby otcovstvo určil súd.” Ďalej doplnil, že v zmysle § 91 ods. 1 Zákona o rodine v prípade určenia otcovstva druhou zákonnou domnienkou sa za otca dieťaťa považuje muž, ktorý vyhlásenie urobil. Citované ustanovenie nevyžaduje k vzniku otcovstva

splnenie žiadnej ďalšej hmotnoprávnej podmienky, pričom aj z použitého pojmu "muž" - vyplýva, že muž vyhlasujúci, že je otcom dieťaťa, stane sa otcom v zmysle práva, hoci nemusí byť zároveň aj biologickým otcom dieťaťa, toto sa však predpokladá. Zákonodarca pri tomto spôsobe určenia otcovstva vychádza z predpokladu, že muž, ktorý robí vyhlásenie o otcovstve k dieťaťu, koná slobodne a vážne, vedomý si dôsledkov tohto svojho úkonu a zodpovednosti, ktorú na seba berie. Súčasne vyhlásenie robí aj matka dieťaťa, ktorá takto prejaví svoj úmysel zabezpečiť spoločnú starostlivosť o dieťa s konkrétnym mužom. Druhá domnienka otcovstva teda vychádza z rešpektovania slobodnej vôle dvoch ľudí, ktorí sa dobrovoľne rozhodnú starať sa o spoločné dieťa. Práve takýto dobrovoľný a slobodný záväzok dáva vyššiu mieru garancie, že dieťa bude mať vytvorené stabilné, bezpečné a harmonické rodinné zázemie. Táto konštrukcia určenia otcovstva, i keď nemusí za každých okolností zodpovedať skutočnému stavu rodičovstva a môže prípadne viesť aj k obmedzeniu práv biologického otca, vychádza z uprednostnenia právnej istoty a záujmov dieťaťa. Dôsledkom súhlasného vyhlásenia rodičov je, že dieťa má otca určeného, ten sa stáva nositeľom všetkých rodičovských práv a povinností a z toho vyplývajúcej právnej ochrany. Súčasne odpadá dôvod pre ďalšie určovanie otcovstva, keďže dieťa môže mať z hľadiska právneho len jedného otca. Na danú hmotnoprávnu situáciu reflektuje aj procesná úprava ustanovenia § 109 CMP, ktorá stanovuje osobitnú prekážku pre postup v konaní o určenie otcovstva súdom, tou je určenie otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov alebo osvojenie dieťaťa. Pokiaľ teda dôjde k určenie otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, súd nemôže ďalej pokračovať v konaní o určenie otcovstva a musí i v tomto prípade konanie v zmysle § 109 CMP zastaviť. Dôvodom je právne postavenie putatívneho (domnelého) otca, v ktorom sa ocitol po tom, čo už došlo k určenie otcovstva súhlasným vyhlásením rodičov, pretože tu existuje určené otcovstvo, ktoré by muselo byť najskôr oprávneným subjektom zapreté, len potom by bolo opäť možné viesť spor o určenie otcovstva. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti, s poukazom na § 109 CMP konanie zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP, v zmysle ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, ak tento zákon neustanovuje inak.

3. Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ (muž, ktorého otcovstvo má byť určené), uvádzajúc, že smeruje proti celému zneniu. Doplnil, že zároveň napáda súhlasné vyhlásenie vykonané matkou a domnelým otcom na Okresnom súde Levice dňa 24. 08. 2018. Namietal nesplnenie procesných podmienok, pretože mu nebol daný priestor na vyjadrenia. Vyjadril názor, podľa ktorého použitie ustanovenia § 91 odsek 1 Zákona o rodine v prípade určenia otcovstva ho plne diskriminuje, vzhľadom na to, že je vo výkone trestu odňatia slobody. Vzhľadom na uvedené, navrhol, aby odvolací súd zrušil napadnuté uznesenie v plnom rozsahu.

4. Krajský súd v Nitre ako súd odvolací v zmysle ustanovenia § 34 CSP preskúmal vec v rozsahu podaného odvolania (§ 65 a § 66 CMP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa (muža, ktorého otcovstvo má byť určené) nie je dôvodné, preto napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správne potvrdil.

5. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

6. Podľa § 161 odsek 1 CSP, ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

7. Podľa § 161 odsek 2 CSP, ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

8. Po preskúmaní napadnutého uznesenia dospel odvolací súd k záveru, že súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav veci a dospel k správne právnemu záveru. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie v dostatočnom rozsahu a presvedčivo odôvodnil, preto ho odvolací súd podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil ako vecne správne. Odvolací súd sa stotožnil aj s dôvodmi, ktoré uvádzal vo svojom rozhodnutí súd prvej inštancie, s výnimkou potreby aplikácie § 109 CMP z nasledovného dôvodu. Z obsahu pripojeného spisu Okresného súdu Levice sp. zn. 10Po/15/2018 totiž vyplynulo, že matka maloletého dieťaťa (R. N.) a označený (domnelý) otec (O. T.) urobili dňa 24. 08. 2018 pred súdom prvej inštancie súhlasné vyhlásenie, že sú rodičmi maloletého W. T.. Návrh na určenie otcovstva navrhovateľom (mužom, ktorého otcovstvo má byť určené) bol podaný na súd prvej inštancie až dňa 03. 05. 2019, t. j. v čase, keď už bolo vo vzťahu k maloletému W. T. súhlasné vyhlásenie rodičov urobené. Inak povedané, v čase

podania návrhu bol otcom maloletého W. už iný muž - O. T., ktorý dobrovoľne, slobodne a vážne urobil vyhlásenie pred súdom, spolu s matkou dieťaťa. V praxi teda nie je vôbec vylúčené, že matka dieťaťa urobí súhlasné vyhlásenie s iným mužom, než ktorý sa domáhal určenia otcovstva v súdnom konaní. Aj takéto vyhlásenie má za následok zastavenie konania o určenie otcovstva. Otázka osobného stavu je otázkou, ktorú súd nemôže posúdiť sám (k tomu pozri § 193 CSP).

9. Vzhľadom na vyššie uvedené, v predmetnom prípade nebolo potrebné aplikovať ustanovenie § 109 CMP, keďže k súhlasnému vyhláseniu rodičov prišlo ešte pred podaním návrhu na určenie otcovstva navrhovateľom (mužom, ktorého otcovstvo má byť určené) a nie v priebehu tohto konania (po podaní návrhu), preto nebola naplnená hypotéza uvedenej právnej normy. Z vyššie citovaného ustanovenia § 161 odsek 1 CSP vyplýva pre súd povinnosť prihliadať kedykoľvek počas konania na to, či sú procesné podmienky splnené. Rovnaká povinnosť je uložená aj odvolaciemu súdu, a to aj vtedy, ak nedostatok procesných podmienok nebol výslovne ako odvolací dôvod uplatnený. Ide zároveň o jediný prípad, keď nie je odvolací súd viazaný odvolacími dôvodmi (§ 380 ods. 2). Na zistenie, či sú splnené procesné podmienky, môže dokonca odvolací súd vykonať dôkazy aj bez návrhu sporových strán (§ 384 ods. 4). V predmetnom prípade súhlasným vyhlásením rodičov maloletého prišlo k odpadnutiu budúceho predmetu konania, ergo možnosti domáhať sa určenia otcovstva, vo vzťahu k dieťaťu, ktoré už jedného (vyhlásením určeného) otca má. Navrhovateľ je aktívne legitimovaný len na podanie návrhu na zapretie otcovstva, pretože v tomto konaní mu nesvedčí aktívna legitimácia na podanie návrhu na určenie otcovstva, ktorého predmet navyše učeným súhlasným vyhlásením odpadol. Zároveň odvolací súd poznamenáva, že súd prvej inštancie rozhodol správne aj o nároku na náhradu trov konania, pričom dôvodne aplikoval ustanovenie § 52 CMP, keď nepriznal žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania. Keďže matke maloletého dieťaťa v konaní žiadne trovy nevznikli, je potom takéto rozhodnutie súdu prvej inštancie nielen odôvodnené, ale aj spravodlivé.

10. Nad rámec uvedeného odvolací súd záverom len dodáva, že nespochybňuje právo navrhovateľa ako muža, ktorého otcovstvo malo byť určené, v súdnom konaní napadnúť súhlasné vyhlásenie o určenie jeho neplatnosti (pozri tiež uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. októbra 2017 sp. zn. 6Cdo/224/2016). V tomto konaní súd potom nie je oprávnený riešiť platnosť súhlasného vyhlásenia rodičov, preto sa odvolací súd touto námietkou navrhovateľa nezaoberal.

11. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 52 CMP, keď nie je spravodlivé žiadnemu z účastníkov náhradu trov konania priznať.

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát Krajského súdu v Nitre pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).